

Таким образом, решение поставленных задач позволит ликвидировать имеющиеся на городском рынке недвижимости существенные диспропорции, тормозящие его дальнейшее развитие. Управление рынком недвижимости города и его отдельными параметрами является составной частью развития местного самоуправления на современном этапе. Создание эффективной системы мониторинга, опирающейся на поставленные задачи, может использоваться при дальнейшем формировании портфеля активов городской недвижимости.

1. Місцеве самоврядування України: Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2002. – № 10. – 448 с.
2. Герасименко В.В., Долгова Н.Г. и др. Харьков инвестиционный / Под общ. ред. А.В. Моченкова. – Харьков: Бизнес - Информ, 2002. – 228 с.
3. Гриценко Е.А. Рынок недвижимости: закономерности становления и функционирования (вопросы теории и методологии). – Харьков: Бизнес - Информ, 2002. – 284 с.
4. Райзберг Б.А., Лозовской Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь. – 2-е изд., испр. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 479 с.
5. Управление портфелем недвижимости: Пер. с англ.; Под ред. проф. С.Г. Беляева. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 391 с.
6. Економіка нерухомості / А.М. Асаул, І.А. Брижань, В.Я. Чевганова – К.: Лібра, 2004. – 304 с.
7. Стерник Г.М. Методические рекомендации по анализу рынка недвижимости РГР. – М., 1998. – 60 с.

Получено 27.04.2005

УДК 336.748

П.Г. ПЕРЕРВА, д-р екон. наук

Національний технічний університет „Харківський політехнічний інститут”

В.М. ОРЛОВА

Українська державна академія залізничного транспорту, м. Харків

АКЦИОНУВАННЯ І ПРИВАТИЗАЦІЯ

Визначається багатозначний сенс акціонування в процесі приватизації в контексті основної мети і призначення.

Постановка проблеми акціонування і приватизації у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями викликана тим, що становлення ринкової економіки в Україні вимагає створення адекватного ринкового середовища, формування ринкових структур та інститутів. Ринкові відносини реалізуються через біржі, інвестиційні фонди, комерційні банки, акціонерні товариства, аудиторські фірми і тому подібне. В сфері виробництва все більш міцні позиції займають господарські організації, які опираються на приватну і колективну власність.

Процес приватизації державної власності, перетворення найманих працівників державних підприємств у співвласників засобів виробництва супроводжується створенням акціонерних товариств відкритого типу. Як показує досвід, акціонерні підприємства – найбільш ефективний організаційний механізм в умовах ринку. Через них успішно вирішуються такі економічні та соціальні задачі, як цілеспрямована мобілізація грошових і матеріальних ресурсів, що належать різним власникам, у найбільш ефективні сфери застосування капіталу; розподіл ризику підприємництва між багатьма учасниками товариства; мотивація працівників у підвищенні продуктивності праці і дбайливого відношенні до власності підприємства; отримання додаткових доходів багаточисельними тримачами акцій.

Акціонування підприємств є однією з найбільш перспективних форм роздержавлення і приватизації в Україні.

Як показує аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, свій великий внесок здійснили відомі вчені В.П.Бабич, М.М.Єрмошенко, Г.В.Задорожний, П.Х.Кучерявенко [4-7]. Їх фундаментальні праці присвячені вивченню економічних, організаційно-правових і соціальних аспектів цієї проблеми.

Проте, виділяючи невирішені раніше частини загальної проблеми, слід зазначити, що для того, щоб усвідомлено вирішувати завдання, які виникають на шляху формування акціонерних товариств, потрібно добре знати організаційно-правові та економічні основи, на яких вони створюються, закономірності процесів організації і управління. Нині практичний досвід діяльності акціонерних товариств в Україні ще недостатній, тому неминуче доводиться звертатись до закордонної практики, де багато десятиліть опрацьовувались форми і методи управління акціонерним капіталом.

Отже, виходячи з актуальності, ступеню наукової розробки і необхідності вирішення вказаних завдань, метою даного дослідження є: визначити сенс і мету акціонування підприємств України в процесі приватизації, а також дати цілісне уявлення про організаційно-правові та економічні основи створення і функціонування акціонерних товариств в умовах перехідної економіки.

Таким чином, виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів розпочнемо з того, що розкриваючи цю тему, ми опирались на закони і нормативні акти України, а також на вітчизняний і закордонний досвід.

Механізм акціонування власності створює умови для оновлення технічної бази промислових підприємств за рахунок акумулювання грошових коштів у виді акціонерного капіталу, сприяє стимулюванню

підприємницької активності працюючих через їх участь у викупі державного майна, здійснює оздоровлюючий вплив на фінансову систему в цілому, прискорюючи становлення і розвиток ринку цінних паперів [1, с.3].

Під акціонуванням розуміють перетворення державного підприємства у відкрите акціонерне товариство. Акціонування має багатозначний сенс, а саме:

- представляє собою один із способів приватизації. У порівнянні з іншими – аукціонним, конкурсним, орендним – це найбільш розповсюджений спосіб приватизації для переважної більшості середніх і великих підприємств. Головна його позитивна якість полягає в тому, що він дозволяє в широких масштабах країни значно прискорити приватизаційний процес при збереженні над ним контролю з боку державних органів. Через акціонування вдається досягти необхідного балансу інтересів різних прошарків суспільства при здійсненні приватизації державної власності;

- є початковою стадією приватизації. За формальною зміною організаційно-правової форми підприємства стоять глибинні процеси поступової зміни власника. Вже на цій стадії частина капіталу держави переходить у приватну власність членам трудового колективу. І хоч деякий час держава може залишатись власником якоїсь частки капіталу підприємства, тим не менше створюване підприємство вже не державне, але ще і не приватне;

- створює реальні передумови для завершення стадії приватизації, коли остання частка акцій, що належить державі, надходить у відкритий продаж.

Головна мета акціонування, як і приватизації в цілому, – забезпечити перехід країни до ефективної, соціально орієнтованої ринкової економіки [2, с.27].

Приватизація державних підприємств – складна соціальна, економічна і організаційно-правова проблема. З одного боку, потрібно передати колишню суспільну власність до рук справжніх господарів, людей працелюбних і підприємливих, а з іншого – неможливо допустити збагачення так званої номенклатури, державних чиновників. Необхідно створити справедливий доступ для отримання власності для кожної людини [2, с.27-28].

Приватизація та акціонування підприємств є серцевиною економічної реформи, оскільки призводять до трансформації економічних і соціально-психологічних відносин між усіма учасниками виробничого процесу. Ця трансформація може бути успішно здійснена тільки в тому випадку, якщо мета приватизації та акціонування й способи її дося-

гнення сприймаються суспільством, і суспільство активно приймає участь у цьому процесі. В протилежному випадку виникає спротив, гальмуючий хід реформи або викривляючий її цілі й методи [3].

Реформування виробництва на основі приватизації і акціонування підприємств не є простим та швидким і не завершується перерозподілом власності. Можна виділити декілька першочергових етапів такого реформування:

- 1) первісна приватизація і акціонування (“сертифікатна” і “грошова” приватизація) завершаються формуванням акціонерних товариств, емісією акцій та їх реалізацією на первинному ринку;
- 2) соціально-психологічна і ділова адаптація працівників підприємства і акціонерів до нових відносин власності;
- 3) вихід на вторинний ринок акцій і формування цілісного акціонерного механізму зростання і розвитку виробництва;
- 4) утворення крупних акціонерних компаній і формування власного механізму позикових коштів.

Отже, у висновках даного дослідження і перспективах подальших розвідок у цьому напрямку слід зазначити, що однією з головних цілей трансформації відносин власності і створення в процесі цієї трансформації широкого прошарку власників, якщо не головною метою, є посилення мотивації високоякісної продуктивності праці. Ця мета може біти досягнута лише за активної реакції учасників виробничого процесу на зміни, що відбуваються.

Адаптація до акціонерної форми власності буде здійснюватись швидше й повніше, якщо працівники підприємства вірно розуміють і поділяють цілі акціонування. Однією з основних умов успішної адаптації виробничих колективів до нових відносин власності є впевненість працівників, що приватизація і акціонування дозволять поліпшити кінцеві результати виробництва.

За своїми масштабами, темпами здійснення і соціально-політичними цілями приватизація в Україні – явище унікальне, нічого подібного в світі не проводилось. Приватизація – це частина далеко прямуючих реформ, покликаних перебудувати і лібералізувати економіку нашої держави.

Детальний аналіз досвіду здійснення приватизації різних країн свідчить, що в кожному конкретному випадку реалізуються пріоритетні завдання, наприклад в Португалії приватизація була спрямована на ліквідацію заборгованості країни, в Англії гостро постала проблема збільшення дохідної частини державного бюджету [1, с.15] і т.д..

В Україні центральним завданням приватизації є збільшення валового національного продукту на основі підвищення ефективності ро-

боти приватизованих підприємств.

- 1.Рябченко О.Д. Акціонування державного промислового підприємства в умовах формування ринкової економіки Автореф. дис. ... канд. екон. наук. – Харків, 1994. – 16 с.
- 2.Берзон Н.И., Ковалев А.П. Акционерное общество: капитал, правовая база, управление. – М.: АО «Финстатинформ», 1995. – С.27- 28.
- 3.Круглов М.И. Стратегическое управление компанией. – М.: Русская Деловая Литература, 1998. – С. 211.
- 4.Бабич В.П. Форма впливу держави на процес приватизації. Деп. в ДНТБ України. 25.12.1995 №147-Ук. 96. – 8 с.
- 5.Ермошенко Н.Н. Приватизация за рубежом. – К.: УкрИНТЕИ, 1992. – 28 с.
- 6.Задорожный Г.В. Собственность и экономическая власть. – Харьков: Основа, 1996. – 248 с.
- 7.Кучерявенко П.Х. Помогает ли разгосударствление собственности? // Бизнес - информ. – 1996. – №6. – С.7.

Отримано 05.04.2005

УДК 334.72

В.В.ЧЕРНОВ, канд. екон. наук

Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна

Ю.В.СЛАГІН, канд. екон. наук

Українська державна академія залізничного транспорту, м.Харків

Л.І.ПЕТРЕНКО, канд. екон. наук

Академія економіки і права, м.Харків

ПРИВАТИЗАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЦІЛЕЙ І ЗАВДАНЬ

Висвітлено сутність, функції, головний зміст, форми та методи приватизації через призму основних її цілей і завдань.

Постановка проблеми приватизації в загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями викликані тим, що реформи відносин власності є важливим елементом переходу до ринкової економіки. Проте підходи до проведення вказаних вище реформ, їх темпів і масштабів, а також альтернативи форм реорганізації державного сектору економіки можуть істотно відрізнятись. Не завжди сприятливий початковий досвід реформування форм власності, коли поставлене завдання гранично швидкого роздержавлення і приватизації більшості підприємств змусило частково переглянути не тільки роль держави, але і місце державного сектору в перехідній економіці.

Отже, і нині проблема приватизації залишається гостро актуальною і нагальною в часі та просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, показав, що потенційне протиріччя між функціями власності та контролю в корпоративних формах підприємництва призвело до серйозних конфліктів інтересів у більшості круп-